

som ej sjelf utöfvar patenterad uppfinning, att på vissa vilkor upplåta dess begagnande till andra, som kunna finnas hugade att deraf begagna sig.

Med anledning häraf har jag ansett mig böra åter upptaga frågan under något ändrad form, och får vördsamt föreslå,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. Maj:t må taga under öfvervägande, huru vida icke nu gällande bestämmelser om skyldighet för den, som här i riket erhållit patent å en uppfinning, att inom viss tid bringa densamma i något väsentligt omfång till utöfning härstädes, må utan skada för den inhemska industrien kunna utbytas mot föreskrift om s. k. »licens-tvång», eller eljest så modifieras, att de blifva mindre tryckande för de svenska uppfinnarne än hvad för närvarande är fallet, samt hos Riksdagen göra den framställning, som med anledning häraf kan föranledas.

Stockholm den 27 januari 1896.

Ernst Stridsberg.

N:o 28.

Af herr **Bergman**, *angående tull å superfosfater.*

Under det senaste tiotalet af år har tullsystemet så till vida blifvit fullständigt infört i vårt land, att icke allenast jordbruket, utan jemväl industrien i allmänhet erhållit betryggande tullskydd. Undantag från hvad som sålunda blifvit regel eger likväl rum i fråga om superfosfatfabrikationen, hvilken utan något slags tullskydd blifvit lemnad att genom egen kraft, så godt den kan det, bestå i den mest våldsamma konkurrens med utlandet. Att detta ingalunda är någon lätt sak, torde ej vara svårt att förstå, om man

tager i betraktande, dels att rika tillgångar på råmaterialier blifvit på åtskilliga ställen i utlandet under senaste tiden upptäckta och dels den omständigheten, att det utländska fabrikat, hvilket icke är underkastadt någon som helst svensk kontroll och allra minst af köparne sjelfva kan kontrolleras, måhända icke alltid innehåller, hvad den uppgifna analysen utlofvar och sålunda lätt kan försäljas långt under det pris, som den ärliga svenska varan betingar.

Det är likväl icke ensamt fråga om huru vida den utländska superfosfaten innehåller hvad som utlofvas, utan är af lika stor vikt och betydelse, att den icke innehåller för växtligheten skadliga ämnen. Det är nemligen numera genom experiment utrönt och fullt konstateradt, att arsenik är gift likaväl för växtriket som för djurriket, enär arsenik har den egenskapen att hämma växtligheten och använd i större mängd rent af döda den. För vetenskapsmän lärer det väl äfven vara välbekant, att den utländska superfosfaten innehåller mera arsenik än den svenska, emedan de svenska fabriker låta sig angeläget vara att använda så arsenikfria råämnen, som stå att erhålla, då deremot en starkt arsenikhaltig svafvelkis från Spanien användes vid tillverkning af nästan alla utländska superfosfater.

Faran är likväl icke så stor i något af angifna fallen, så länge de svenska fabriker kunna bestå i konkurrensen, emedan intressenterna i dessa nog ombesörja, så långt det för dem är möjligt, att inkommande större partier af utländsk superfosfat här blifva analyserade. Men om de svenska fabriker en gång skulle upphöra att finnas till, då är fältet uppgifvet samt faran stor och förlusten kan för det svenska jordbruket blifva oberäknelig.

Härmed är likväl icke sagdt, att en sådan eventualitet under den allra närmaste tiden är att befara. De inhemska fabriker styrelse hafva varit nog förutseende att af den vinst, dessa fabriker under tidigare år och mera gynsamma konjunkturen lemnat, afsätta ej obetydliga belopp för framtiden, så att faran för nämnda fabriker bestånd ej är öfverhängande. Men så öfverväldigande är redan den utländska konkurrensen, att, om de nuvarande förhållandena få fortfara, det lätt kan hända, att den ena eller andra af dessa fabriker nödgas upphöra med tillverkningen, till dess mera gynsamma förhållanden inträda.

Det kan näppeligen vara med rättvisa och enligt min uppfattning icke heller med landets och i synnerhet jordbrukets fördel öfverensstämmande att på sätt som hittills skett, såsom undantag från den regel, som i allmänhet gjorts gällande, lemna ifrågavarande fabriker utan ringaste tullskydd, synnerligast som de inhemska fabriker med allt skäl kunna anses såsom jordbrukets bästa bundsförvandter, hvilka sålunda göra sig väl förtjenta af någon välvilja från statsmagternas sida. Jordbrukarne kunna nemligen alltid vara förvissade

om att från dessa fabriker erhålla oförfalskad vara, på samma gång som de äfven bereda åtminstone någon trygghet med afseende på importen af superfosfater, enär de, må vara om också ur synpunkten af eget intresse, söka att så långt som möjligt utöfva kontroll i detta hänseende.

Den farhåga, som möjligen kan förefinnas, att det inhemska fabrikatet genom tull på importerad vara skulle fördyras, saknar utan tvifvel allt berättigande. De inhemska fabrikerna nödgas nu, för att om möjligt kunna bestå i konkurrensen, hålla ett större antal handelsagenter och underkasta sig utgifter, hvilka kunde i väsentlig mån inskränkas, om fabrikerna i följd af lindrigt tullskydd erhöle en mera fast och tryggad ställning. Gifvet är, att sådan inbesparing i förening med möjligen ökad fabrikation såsom följd af i någon mån hämmad import snarare skall föranleda billigare pris än tvärt om.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får jag vördsammast anhålla,

att Riksdagen täckes åsätta från utlandet inkommande superfosfater, som icke äro att hänföra till råmaterialier, en tullafgift af 50 öre per 100 kilogram, eller, om denna norm icke anses lämplig, en afgift af vissa procent i förhållande till varans värde.

Stockholm i januari 1896.

C. O. Bergman.